

О ВУКУ И ПСУ
У СЛОВЕНСКИМ
НАРОДНИМ
КУЛТУРАМА

О вуку и псу у словенским народним културама

Дејан Ајдачић

Комисија за фолклористику при Међународном комитету слависта организовала је свој први циклус месечних видео-сусрета у јесен 2020. Излагања са заједничком темом „Народни и фолклористички називи словенских усмених приповедних жанрова“ држана су на различитим словенским језицима сваког првог четвртка у месецу до лета 2021. Циклус је отворила Светлана Толстој, а организатори су били Олесја Брицина и Дејан Ајдачић. Наредни циклус „О ликовном приповедању словенског фолклора“ (2021/2022) припремили су Зоран Стефановић и Дејан Ајдачић, док је трећи – „Мачке у словенским народним културама“ (2022/2023), у организацији Сузана Марјанић и Дејана Ајдачића, уродио и зборником *Мачке у славенским културама*, у издању загребачке издавачке куће „Durieux“ (2024).

Четврти циклус „Пас и вук у словенским народним културама“ (2023/2024) организовали су Дејан Ајдачић и Катажина Пророк, етнолингвиста из Лублина. Део радова из тог циклуса се објављује у овом тематском блоку београдског часописа *Фолклористика* захваљујући уредништву часописа. Аутори четири излагања на почетку циклуса – Питер Плас, Мирјам Менцеј, Јеленка Пандуревић и Љубинко Раденковић, поштовани познаваоци балканских веровања и традиција о вуку и псу, учествовали су са најавом да неће послати прилог за зборник. Белгијски слависта Питер Плас је говорио о својим истраживањима и књизи *Ми о вуку: Поетика вука у вјеровањима и обредним праксама*, коју је издао Институт за етнологију и фолклористику у Загребу (2021). Јеленка Пандуревић из Бања Луке је представила зборник *Cap-is lupus између обредне маске и књижевне животиње* (2016). Мирјам Менцеј из Љубљане је говорила о својим проучавањима господара вукова, а Љубинко Раденковић о демонским цртама пса у народним представама Словена. Сем њих, свој драгоцен допринос у разговорима вођеним током четвртог циклуса дали су и Пољакиња Марта Вујчицка

(„Представа пса у пољској народној прози“), Биљана Сикимић („Пас у словенским загонеткама“), Натаља Граматчикова („Образы собак в северных травелогах XIX–XX вв.: фольклорные мотивы“) и Светлана Корольова („Сюжет обращения свадьбы в волков в русской мифологической прозе“). Ивана Живаљевић је резултате археолошких истраживања припитомљавања и суживота паса и човека у праисторији Бердапа објавила у оквиру пројектних издања.

Овде се представљају радови Галине Кабакове, руске фолклористкиње која предаје на Сорбони у Паризу – „*Пес в славянских сказках*“, лингвисте Луке Велића из Книна и Загреба – „*Etimološka analiza riječi 'vuk' i 'pas' u oprjeci „divlje“ : „pitomo“ i „dalje“ : „bliže“ u okviru vukovih napada na stoku u indoeuropskim jezicima, s naglaskom na hrvatski jezik*“, Сузане Марјанић – „*Balkanski vuk/pas u folklorističkim interpretacijama u mitologiji prirode N. Nodila preko T. R. Đorđevića do Lj. Radenkovića i P. Plasa*“, чешког фолклористе Јарослава Оченашека – „*Postavy psa a vlka v českých lidových pohádkách a humorkách*“, руског фолклористе Владимира Кљауса из московског Института за светску књижевност и Института култура света – „Собака и волк в народной культуре русских российско-китайско-монгольского трансграничья“ и Данијеле Васић, јапанолога са Филолошког факултетат у Београду, „*Pas i nacionalizam – poređenje predstava u japanskoj i srpskoj kulturi*“.

Након излагања и радова о вуку и псу, Дејан Ајдачић и Станој Станоев су организовали циклус „Коме и чему се Словени смеју“ (2024/2025), а у припреми је и наредни циклус – „Словенски фолклор и књижевност за децу“ (2025/2026), који ће уредити Дејан Ајдачић и Виолета Врублевска.

Дејан Ајдачић / Dejan Ajdačić

Универзитет у Гдањску, Филолошки факултет, Одсек за словенске и балканске студије /

University of Gdańsk, Faculty of Languages, Division of Slavonic and Balkan Studies

E-mail: dejajd@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4098-4660>

Примљено/Received: 26. 5. 2025.

Прихваћено/Accepted: 29. 5. 2025.